

*Reda Ifrah, Radana Kubová, Tereza Medunová, Jana
Sochorcová*

České předsednictví bez bariér? Politika přípravy ČR na předsednictví v Radě EU

Working Paper č. 26

Příspěvek byl vypracován v rámci předmětu *Analýza policy* katedry mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, podzimní semestr 2007.

Brno 2008

Abstract: In the first half of 2009 the Czech Republic holds its first run Presidency of the Council of the EU. As a European newcomer she has to consider carefully upcoming responsibilities in terms of time, institutional, financial, and human resources management and political implications concerning agenda-setting role of the Presidency. However the execution of the Presidency itself is not inaugurated yet, the preparations are currently taking place, it is reasonable to regard the CZ PRES through the ex ante evaluation and point out at possible risks and efficiency loss.

Key words: CZ PRES, Presidency of the Council of the EU, agenda-setting, institutional framework, communication, ex ante evaluation, schedule of preparation, government versus opposition.

Úvod

Už za rok bude Česká republika (ČR) čelit úkolu vést předsednictví Rady EU, tj. úkolu pravidelně přidělovanému každému členskému státu. Jedná se o politickou odpovědnost, které doposud naše země nebyla vystavena. Příprava členské země EU na půlroční předsednictví v unii není nijak jednoduchá záležitost. K úspěšnému zvládnutí tohoto úkolu je nutná organizačně i obsahově předsednictví připravovat s dostatečným předstihem (doporučováno minimálně dvouleté přípravné období). Právě proto je zapotřebí věnovat tomuto úkolu nejvyšší pozornost, neboť případné pochybení by nepředstavovalo pouze vhodnou volební zbraň pro vnitrostátní politickou opozici, ale především pokles prestiže v mezinárodním měřítku.

Vzhledem ke skutečnosti, že ČR dosud žádné předsednictví Rady EU nevedla a její předsednictví není zatím zahájeno, lze provést pouze ex ante evaluaci na základě zkušenosti jiných států a organizování předsednictví obecně a poukázat na možná rizika, přičemž tyto následně aplikovat na českou politickou realitu. Včasná evaluace může napomoci realokaci lidských a materiálních zdrojů a změnit nastavení plánu tak, aby výsledkem bylo kvalitní vedení předsednictví „evropským nováčkem“.

Slabou stránkou ex ante evaluací je jednak skutečnost, že se do značné míry pohybuje na hranici prognostiky, jednak problémy s dostupností zdrojů a podkladů ke zhodnocení. V této práci jsme vycházeli především z primárních zdrojů. Řada dokumentů byla poskytnuta Úřadem vlády ovšem jen těch, které uznal za vhodné.

Dosud existuje řada aktivit pouze na papíře, či se teprve začíná s jejich implementací. Samotná implementace však může vést k modifikaci záměrů vlády. I přes zmíněné limity náleží ex ante evaluace k potřebným nástrojům efektivní realizace vládních politik.

Práce je strukturována podle čtyř tématických oblastí: institucionální aparát pro přípravu předsednictví, časový harmonogram příprav na předsednictví a vnitropolitická parlamentní debata, nastavení priorit českého předsednictví, komunikace s regiony a veřejností.

V úvodní kapitole jsou představeny instituce vytvořené pro zajištění příprav předsednictví, reprezentovaný zejména Úřadem místopředsedy vlády pro evropské záležitosti (Úřad MVEZ) a Výborem pro Evropskou unii (V-EU), zhodnocena jejich struktura, mandát a efektivita jeho použití. Popsán je i způsob financování předsednictví. Následující kapitola zkoumá dosavadní vládní aktivity spojené s přípravami na předsednictví a jeho vlastní organizací. Hodnotí kvalitu interakce vlády a opozice a dalších relevantních aktérů. Cílem třetí kapitoly je poukázat na role a funkce předsednictví v Radě EU jako na výchozí bod pro stanovování priorit nejen českého předsednictví a také přiblížit konkrétní omezení, které musí vzít česká vláda při navrhování agendy v úvahu. Následuje evaluace dosavadních podkladů k prioritám českého předsednictví, tedy jejich obsahové stránky, s cílem nabídnout doporučení k vládním prioritám. Práce je uzavřena zhodnocením příprav na zajištění širší podpory českého předsednictví, a to s ohledem na současnou komunikaci s regionálními a soukromými aktéry a plánovanou komunikační strategii vůči české i zahraniční veřejnosti.

1. Aktéři: institucionální aparát českého předsednictví

Pro zajištění efektivního fungování a koordinace ustavila ČR, stejně jako ostatní členské státy, odpovídající institucionální aparát. Ten ovšem prošel jistým vývojem. Pro účely naplnění úkolu předsednictví bylo zřízeno několik nových institucí, mezi kterými ústřední roli hraje Úřad MVEZ a pod něj spadající paralelní aktéři Sekce pro předsednictví v radě EU, Sekce pro evropské záležitosti a také další odbory, které ale s předsednictvím přímo nesouvisí.¹

Původním aktérem, který měl na průběh předsednictví dohlížet, bylo Ministerstvo zahraničních věcí. Dozor nad přípravami byl svěřen vládnímu tajemníkovi pro koordinaci českého předsednictví v Radě EU Zdeňku Hrubému. Poté, co vláda zavedla i Úřad místopředsedy pro

¹ Odbor informování o evropských záležitostech a Odbor kompatibility.

evropské záležitosti,² a do této funkce dosadila Alexandra Vondru, odstoupil Z. Hrubý ze své funkce, která by fakticky zdvojovala nově vytvořený útvar.

Útvar místopředsedy pro evropské záležitosti má v současnosti několik funkcí. Především je hlavním koordinátorem celého předsednictví. Stanovuje odpovědnost jednotlivých útvarů a formu spolupráce mezi nimi.³ Je odpovědný také za obsahovou stránku předsednictví, kterou naplňuje na základě výstupů z Výboru pro EU, jehož je A.Vondra také členem (viz dále). V neposlední řadě je jejich cílem také efektivní komunikace a spolupráce mezi všemi odbory a aktéry (vládními i nevládními⁴) a jejich zapojení do procesu formulování českých priorit tak, aby bylo možné výstupy považovat za konsensuální. Významnou roli útvar sehrává také při koordinaci jednotlivých sektorových priorit a zároveň zajišťuje jejich komunikaci s francouzskými a švédskými kolegy v rámci přípravy společného programu pro 18měsíční předsednictví, na jehož vypracování se MVEZ podílí. Velmi úzce spolupracuje se Stálým zastoupením ČR při EU v Bruselu. Mimo jiné je také odpovědný za zajištění personálního obsazení a dostatečné proškolení zaměstnanců, kteří se budou na předsednictví jakkoliv podílet.⁵ Jak je tedy možné zhodnotit mandát tohoto úřadu? MVEZ je jednoznačně centrální správní autoritou. Mimo zásadní roli ve výkonné složce předsednictví se také podílí na politickém formulování priorit členstvím A. Vondry ve Výboru pro Evropskou Unii.⁶ Vzhledem k tomu, že také vypracovává návrhy k finančnímu zajištění a vyhodnocuje je, je spojovacím článkem mezi politickými (rozhodujícími) a výkonnými (implementačními) orgány.

² Jeho pozici vymezuje Revidovaný vnitrostátní koordinační mechanismus pro přípravu a výkon předsednictví České republiky v Radě Evropské unie, jeho další úkoly stanovuje dokument Východiska k prioritám předsednictví ČR v Radě EU v prvním pololetí 2009 a návrh dalšího postupu. Dále se řídí usneseními Výboru pro Evropskou Unii a také úkoly od Centrální organizační skupiny pro přípravu předsednictví.

³ Vykonává tuto funkci prostřednictvím Sekce pro přípravu předsednictví pod Úřadem vlády ČR.

⁴ Zapojeni byli akademici, představitelé soukromého sektoru, sociální partneři, zástupci samosprávy nebo například odborná veřejnost.

⁵ Zaměstnanci jsou vedeni v Centrálním registru zaměstnanců na Ministerstvu vnitra.

⁶ Definuje priority, podrobnosti viz dále.

1.1 Struktura Úřadu místopředsedy vlády pro evropské záležitosti a jeho funkce

Jak je zmíněno výše, Úřad MVEZ má několik sekcí (viz příloha č. 1). V rámci tohoto útvaru existuje Sekce pro přípravu předsednictví, jejímž vedením je pověřena náměstkyně (MVEZ) Jana Hendrichová. V její kompetenci je celkový chod úvaru, postup při organizaci předsednictví a také chod dalších odborů této sekce, které jsou svým zaměřením spíše technické. Pod touto sekcí fungují dva odbory – Odbor logistiky a organizace, Odbor rozpočtu a veřejných zakázek a Odboru komunikace.

Kontrola časového plánu, koordinace příprav a také přípravy na setkání různých aktérů procesu,⁷ jsou úkolem Odboru logistiky a organizace. (viz příloha č. 1) Má na starosti i školení personálu a komunikaci mezi všemi zainteresovanými orgány, tedy například Parlamentem ČR nebo Generálním sekretariátem Rady EU. Odbor rozpočtu a veřejných zakázek má v kompetenci především výběrová řízení na zakázky spojené s organizací předsednictví. Řeší také rozpočet Sekce pro předsednictví v Radě EU. Komunikaci a mediální propagace českého předsednictví v médiích je hlavním polem působnosti Odboru komunikace (Koncepte komunikace a prezentace předsednictví).

Ale jaké je tedy postavení těchto odborů v celém procesu? Tyto odbory v rámci Sekce pro předsednictví jsou spíše provozní, zajišťují sladování jednotlivých kroků a usilují o co největší efektivitu. Jsou to kontrolaři, koordinátoři a spojovací článek mezi analytickou skupinou a jednotlivými ministerstvy, která se na svoje předsednictví v oborových radách připravují.

Z obsahového hlediska je podstatnější Sekce pro evropské záležitosti. Jejím úkolem je především připravovat materiály a analýzy pro rozhodnutí V-EU, ale i dalších sekcí či odborů. Jeho zodpovědností je dohled nad procesem tvorby priorit a programů pro sektorová jednání Rady EU.

Kdo má tedy skutečnou autoritu rozhodnout o zvolených prioritách nebo konkrétním postupu? Všechny tyto uvedené instituce mají čistě formální charakter. Jejich mandát je jasný. Jde především o to připravit podmínky a materiály pro výkon politických rozhodnutí, která se odehrávají především na úrovni V-EU.

⁷ Jde především o setkání Centrální organizační skupiny, jíž se účastní zástupci všech resortů s cílem zajistit co největší efektivitu předsednictví a co nejlepší koordinaci v jeho průběhu.

1.2 Výbor pro Evropskou Unii

Tento orgán je jedním z pracovních nástrojů vlády určených ke koordinaci postojů vlády k evropským záležitostem. Je tvořen ministry nebo jejich zástupci pro předsednictví a rozhoduje o koncepcích a strategiích ve vztahu k Evropské Unii. V-EU na úrovni členů stanovuje priority ve vztahu k EU a nyní i priority pro předsednictví v Radě EU.⁸

V-EU má dvojí podobu – zasedání na členské nebo pracovní úrovni. Zatímco členské zasedání se zabývá základními strategickými problémy, pracovní úroveň řeší především instrukce pro jednání dalších orgánů, například Výboru stálých zástupců. Podstatou této části jsou Resortní koordinační skupiny (RKS), jejichž úkolem je především upozorňovat na možné dopady jednotlivých politických rozhodnutí na konkrétní politický sektor a zpracovávat své stanovisko pro další politické orgány na národní úrovni.⁹

Tento orgán je sice podstatným hráčem na poli formování národních zájmů vzhledem k EU, jeho funkčnost je ovšem do značné míry ovlivněna především vládou. A to jak jejími postoji (tvoří naprostou většinu členů V-EU), tak hlasovacím systémem. Vzhledem k tomu, že Výbor přijímá rozhodnutí prostou většinou,¹⁰ není těžké nějaký návrh schválit, čímž se do určité míry snižuje požadavek konsensuálního formování priorit ČR ve vztahu k Evropské unii.¹¹

1.3 Rozpočet předsednictví

Z národního hlediska je možné rozlišit dvě verze financování předsednictví – centralizovanou a decentralizovanou. Zatímco u první je nositelem celé odpovědnosti jeden orgán, druhé za výdaje odpovídají přímo resorty, pod něž konkrétní akce spadá. ČR se rozhodla obě možnosti zkombinovat. Je stanovena určitá suma,¹² která je určena na základní standart předsednictví, tedy

⁸ Mimo členy vlády se zasedání účastní také vedoucí Úřadu vlády a jako přidružení členové guvernér České národní banky a vedoucí Kanceláře prezidenta republiky.

⁹ Každý resort si ustavuje svoji Resortní koordinační skupinu.

¹⁰ Je-li přítomna více jako polovina členů.

¹¹ Rozhodovací mechanismus na pracovní úrovni je sice definován jako konsensuální, ovšem vzhledem k nutnosti schválit jeho výstupy V-EU na členské úrovni nejsou výstupy tak podstatné. Navíc konsensem se zde rozumí relativní souhlas všech konzultovaných resortů.

¹² Minimálně 60 mil EUR. (www.vlada.cz)

například na zajištění prostor, bezpečnosti nebo tlumočení. Další výdaje pak mají být hrazeny z rozpočtů jednotlivých resortů. Hlavním správcem centrální části rozpočtu bude Ministerstvo zahraničních věcí, které má možnost navýšit svoje náklady spojené s touto záležitostí až o jednu třetinu.¹³ Celkové výdaje není možné odhadnout, budou ale do značné míry souviset s tím, o jaký image bude ČR usilovat.

2. Konsekvence příprav vlády ČR na české předsednictví

Sledujeme-li konkrétní kroky české vlády v otázce příprav na předsednictví, pak první usnesení vláda vydala již v lednu 2005 pod označením č. 35. Ovšem s ohledem na volební rok 2006 vznikly obavy, že dojde ke zpoždění realizace přípravy na české předsednictví a bude tím ohrožen samotný výkon funkce v prvním pololetí roku 2009. Patová situace byla však vyřešená ke konci roku 2006 a vláda se opět mohla věnovat této problematice. Vlády Stanislava Grosse, Jiřího Paroubka a Mirka Topolánka od roku 2005 přijaly celkem 18 nejdůležitějších usnesení (Manda 2006: 38-39; Seznam nejdůležitějších usnesení Vlády ČR k zajištění předsednictví ČR v Radě EU v r. 2009). Usnesení se zpravidla věnovala organizačnímu zajištění, personální otázce a odbornému a jazykovému vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech. Vedle těchto otázek se usnesení také věnovala koordinačnímu mechanismu zajištění a finanční náročnosti předsednictví.

Usnesení dohromady vytvořila administrativní strukturu, jež bude v průběhu předsednictví zajišťovat jak technickou, tak i odbornou podporu oficiálním zástupcům ČR. Podrobně ke hierarchické struktuře a kompetencím jednotlivých zainteresovaných aktérů se bude věnovat druhá kapitola. V této části bude věnována pozornost časovému plánu, který si stanovila vláda pro realizaci jednotlivých kroků. Diskutován bude také vztah vládních stran a opozice a jejich případná spolupráce v rámci vnitropolitické arény.

2.1 Harmonogram příprav

Přípravu ČR na předsednictví lze rozdělit celkem do čtyř etap. První etapu lze nazvat přípravnou. V rámci této etapy, v období mezi začátkem roku 2005 a koncem roku 2008, bude probíhat úvodní a následně systémová příprava. Zpravidla se jedná o provádění různých opatření vedoucí k zajištění odborné znalosti zaměstnanců, kteří budou zapojeni přímo nebo nepřímo do

¹³ Podstatná část výdajů bude směřovat k zajištění neformálních zasedání Rady EU. Nejde pouze o organizaci, ale také o bezpečnost.

samotného vedení předsednictví (školení úředníků, pracovní stáže do partnerských členských zemí, personální posílení Stálého zastoupení ČR v Bruselu, stálých misí při mezinárodních organizacích a vybraných velvyslanectví ČR atd.), a zároveň k vytvoření stabilního a dostatečně kvalitního koordinačního mechanismu s cílem sladit činnost zainteresovaných institucí i jednotlivců. Česká vláda na základě usnesení č. 305 ze dne 29. 3. 2006 rozhodla, že koordinační mechanismus bude založen na modelu kombinující centralizované i decentralizované prvky. To znamená, že se česká vláda rozhodla zapojit do procesu realizace předsednictví také regiony a kraje, přičemž si ale ponechala roli centrální vedoucí instituce.

Vedle této přípravy ČR musí také věnovat pozornost aktivitám a krokům, které podniká předcházející předsedající země, Francie, a po ní, Švédsko na základě tzv. osmnácti měsíčního programu.

Po této přípravné fázi následuje samotná výkonná fáze zahrnující realizaci funkce předsednictví. V tomto období ČR, respektive její zástupci povedou zasedání jednotlivých Rad EU, budou konzultovat své kroky s institucemi EU, budou komunikovat s nečlenskými zeměmi a taktéž budou pořádány různorodé doprovodné akce (semináře, konference, výstavy, atd.).

Následnou fází lze nazvat vyhodnocovací. V období mezi červencem 2007 až červnem 2008 se bude ČR sledovat aktivity švédského předsednictví, aby zajistila co největší míru kontinuity a dohlédnout na úspěšné ukončení jednání o českých prioritách. (Vyhodnocení dosavadních příprav státní správy na výkon funkce předsednictví v Radě EU a návrh dalšího postupu 2007: 49) Vedle tohoto pak bude zpracovávána potřebná dokumentace k uzavření výkonu předsednictví.

Samotné ukončení aktivit nastane v poslední, čtvrté fázi, kdy dojde k ukončení činnosti dočasných struktur a navrácení k původnímu personálnímu stavu.

2.2 Role opozice a dalších relevantních aktérů

Na české politické scéně lze definovat několik vnitropolitických aktérů, kteří se aktivně zapojují do otázky českého předsednictví. Práce z důvodu rozsahového omezení bude věnovat pozornost pouze těm nejdůležitějším aktérům, jimiž jsou bezesporu české politické strany zastoupené

v Poslanecké sněmovně (PSP ČR)¹⁴. Tyto aktéry lze rozdělit na vládní (ODS, KDU-ČSL, SZ) a opoziční (ČSSD, KSČM). Věnovat se budeme zejména jejich projevům a názorům obou stran vyslovených na plenárním zasedání PSP ČR a na půdě příslušných výborů (Zahraniční výbor a Výbor pro evropské záležitosti). Tato vystoupení pak srovnáme s vystupováními jednotlivých zástupců politických stran v médiích. Na základě této komparace v závěru dojdeme k názoru, zda vládní strany, respektive vláda, dostatečně komunikují toto pro ČR velmi důležité téma s opozicí a zda opozice přistupuje k otázce s dostatečnou vážností.

Při zasedání PSP ČR se vedla diskuse, nebo alespoň byla zmíněna otázka českého předsednictví, během poloviny zasedání od zahájení nového volebního období PSP ČR, 27. června 2006.¹⁵ Je velmi důležité, že právě na této půdě probíhá diskuse mezi vládními stranami a opozicí. K tématu se nejčastěji vyjadřoval za opoziční stranu Lubomír Zaorálek, který zpravidla inicioval diskusi a kladl otázky směrem k vládě. Reakce se nejčastěji ujímal Alexandr Vondra, tehdy ministr zahraničních věcí a v současné době místopředseda vlády pro evropské záležitosti. Na plénu se vyjadřovali k otázce i jiní poslanci (např. Bohuslav Sobotka, Jiří Paroubek, Ondřej Liška, atd.), ale i samotný premiér Mirek Topolánek, který otázku zmiňoval ve svých projevech a také byl přímo tázán. Otázky kladli poslanci většinou z řad opozice. Objevily se výtky a kritika směrem k vládním aktivitám. Zdůrazňována byla často malá otevřenost vlády a nedostatečný prostor věnovaný diskuzi mezi vládou a opozicí.

Na druhou stranu reagující členové vlády se nesnažili nastolit věcnou diskusi a mnohdy útoky dotazujících se poslanců odráželi protiútokem.¹⁶ Po prostudování stenoprotokolů ze schůzí PSP ČR lze konstatovat, že debata na této úrovni není příliš významná a nevytváří dostatečně kvalitní platformu pro zapojení opozice. V tomto případě výtky lze směřovat jak směrem k vládě,

¹⁴ V textu nebude brán ohled na vliv členů Senátu ČR a ani na vliv příslušných senátních výborů (Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost a Výbor pro záležitosti Evropské unie). Také nebude věnována pozornost jednotlivým institucím ČR a jejím zástupcům (ministerstva, kraje, ...), kteří mají zajisté vliv na směřování otázky českého předsednictví. Důvodem je menší vliv Senátu a institucí ČR v porovnání s vlivem vlády a politických stran zastoupených v PSP ČR.

¹⁵ O předsednictví se vedla diskuse v rámci jedenácti schůzí z celkových dvaadvaceti. (Konkrétně se diskuse vedla v 3., 5., 6., 9., 12., 13., 14., 15., 17., 21. a 22. schůzi PSP ČR.) Pro více informací <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/>

¹⁶ Příkladem takové diskuse může být výměna názorů, jež proběhla na 22. schůzi PSP ČR, viz <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/022schuz/s022044.htm>

případně vládním stranám, ale i směrem k opozici a to zejména s ohledem na to, že obě strany se snaží získat si přízeň veřejnosti.

Dalšími orgány, kde se nejčastěji diskutuje o Evropské unii, respektive o českém předsednictví, je Zahraniční výbor (ZV) a Výbor pro evropské záležitosti (VEZ). První výbor je veden opozičním poslancem Janem Hamáčkem (ČSSD) a druhý poslancem O. Liškou (SZ). VEZ s ohledem na důležitost otázky se rozhodl založit podvýbor pro české předsednictví Rady EU kam byly přizváni i poslanci věnující se jiným otázkám.

ZV se otázkou českého předsednictví zabýval hned několikrát. Alespoň pět svých zasedání věnoval z větší části této otázce. Na zasedání byl pozván Alexandr Vondra (jednou jako ministr zahraničních věcí a podruhé jako místopředseda vlády), Karel Schwarzenberg, ministr zahraničních věcí, a Jiří Šedivý jako náměstek místopředsedy vlády. Na společném zasedání ZV a VEZ diskutoval s členy obou výborů také premiér M. Topolánek.¹⁷ Diskuse ve výboru probíhaly zpravidla s dostatečnou vážností a lze také konstatovat, že dotazy nebo reakce byly mnohdy věcného charakteru. Ovšem nutno podotknout, že z těchto diskusí jednoznačně nevznikla společná platforma, kde by obě strany projednávaly otázky českého předsednictví na odborné a věcné úrovni. Vždy byla konstatována ze strany zástupců vlády ochota věnovat se námitkám výboru nebo jednotlivých poslanců, avšak jak dodal Jiří Šedivý, působící tehdy ve funkci náměstka místopředsedy A. Vondry, „připomínky Parlamentu [budou] k průběžným verzím tohoto materiálu [vítány] i když nemusí být do konečné verze zapracovány“ (Zápis z jednání VEZ č. 13, 16. 5. 2007).

VEZ jednal s ohledem na své zaměření častěji o problematice předsednictví ČR. I zde je možné konstatovat, že diskuse v rámci výboru je více věcná a oproštěna od tzv. populisticky zabarvené politické rétoriky. Na výboru často vystupovali A. Vondra, K. Schwarzenberg a M. Topolánek. Vedle zmíněných politiků výbor jednal také s náměstkou místopředsedy vlády, J. Šedivým, kterého později nahradil Marek Mora, a Janou Hendrichovou. Tento výbor tedy otázku diskutuje daleko podrobněji a i ze strany vlády je tomuto výboru přikládána větší váha. A. Vondra se na 17. zasedání výboru vyjádřil, že „na úrovni parlamentu však považuje zejména VEZ za ten hlavní a „zastřešující“ výbor“ (zápis ze 17. schůze VEZ ze dne 24./25. 4. 2007)

¹⁷ Hlavním bodem společného jednání výboru bylo jednání Evropské rady v Bruselu ve dnech 14. a 15. prosince 2006, avšak při diskusi se také věnovali českému předsednictví a jeho přípravě.

Ovšem i v tomto případě se většinou diskuse nevyvinula natolik, aby vznikla dostatečně relevantní platforma, která by ovlivňovala výstupy nebo kroky vlády ve věci českého předsednictví. A. Vondra se na jednom ze zasedání výboru nechal slyšet, že na jednotlivých materiálech jsou zaúkolována jednotlivá ministerstva (zápis ze 17. schůze VEZ ze dne 24./25. 4. 2007). Tímto naznačil, že jednotlivá ministerstva budou mít pravděpodobně rozhodující vliv na finální podobu podkladů.

Posledně zmíněné vyjádření A. Vondry jednoznačně ilustruje přístup vlády vůči parlamentu v otázce českého předsednictví. Z tohoto pak lze vyvodit důvody ostrých vyjádření opozičních politiků v médiích (viz články ČSSD: *Vláda připravuje předsednictví EU nezodpovědně* publikován 28. 4. 2007 a *České předsednictví v EU? Žádné velké ambice* publikován 27. 6. 2007 atd.). Avšak takto nedochází k utlumení vnitropolitických střetů, které mohou znepríjemňovat jak přípravnou fázi, tak i později výkonnou fázi. Sám J. Šedivý za svého působení na postu náměstka místopředsedy vlády konstatoval, že „v předsednických zemích bývá pravidlem potlačit vnitropolitické střety“ (zápis z 13. schůze VEZ ze dne 5. 4. 2007).

3. Priority českého předsednictví

3.1 Vlivy působící na stanovování priorit předsednictví

Úloha předsednické země se odvíjí od rozsáhlého komplexu nejrůznějších funkcí, které musí předsednictví vykonávat.¹⁸ Typickými úkoly jsou ve zkratce administrace a řízení práce Rady, vytyčení politických priorit (sestavování agendy, procedurální kontrola), vyjednávání (mediátor a zprostředkovatel konsensu) a reprezentace (vedení; ve vnitroustavní oblasti zastupuje předsednictví Radu EU, ve vnějších vztazích celou EU). Dále se jedná také o funkce propagátora předsednické země (medializace země) a obhájce národních zájmů. (srov. Tallberg 2003, Pitrová a Kaniok 2005, Pitrová a Kaniok 2006, Schout a Vanhoonacker 2006) Z těchto uvedených funkcí však vyplývá, že předsednická země musí neustále měnit role, aby splnila neutrálně, politicky a národně laděné funkce (Pitrová a Kaniok 2005: 15).

¹⁸ Postupně sice dochází k určité formalizaci funkcí předsednictví, ale samotná role předsednictví je slabě teoreticky a smluvně ukotvena, institucionálně málo vyvinuta a je tak ponechán prostor pro její interpretaci. Smluvně ukotven je jen rotační princip založený na rovnosti států a dále princip nestrannosti .

Jasně vymezené priority jsou pro předsednickou zemi jednou z klíčových podmínek vedení předsednictví, jelikož určují směřování EU, v jejich duchu se také vede jednání a hledá konsensus.¹⁹ Vystupování předsednické země by mělo být čitelné a koherentní. Priority předsednictví musí být komunikovány, prezentovány a koordinovány s maximální jednotností a konzistencí. Volba témat předsednictví by měla reflektovat aktuální vývoj EU a také by měla odrážet reálnou geopolitickou váhu předsednické země (malé versus velké státy). Nelze rovněž zanedbat důkladné zmapování pozic ostatních členských zemí.

Následně je stanovování priorit budoucí předsednické země ovlivněno řadou dalších faktorů, které je třeba vzít v úvahu. Je zapotřebí efektivně spolupracovat s evropskými institucemi, zejména s Komisí a EP, s cílem hledat styčné body mezi unijními a národními zájmy. Nadto je pozice předsednictví zkomplikována tím, že nedisponuje formálním právem iniciativy,²⁰ jedná se tedy v určitém ohledu spíše o „předsednictví“, nikoliv „prezidentství“. Předsednictví se musí umět také vypořádat s nárůstem agendy EU.

Výchozí podmínky pro české předsednictví souvisí zejména s ukončením legislativního cyklu. Budou se konat nové volby do EP (květen – červen 2009), což implikuje, že EP bude pracovat jen do března až dubna. Rovněž EK bude končit svůj mandát a bude se hledat nový předseda.²¹ České předsednictví bude mít za úkol dokončovat rozjednané iniciativy.

Každá předsednická země musí reflektovat dlouhodobé aktivity EU, mezi které patří například dlouhodobé projekty typu Haagského programu²² v oblasti justice a vnitra, akčních programů pro životní prostředí, atd. Tzv. jarní předsednictví se také potýkají s *lisabonskou agendou*, jíž se věnuje každá březnová ER. Též se očekávají diskuze o reformě rozpočtové politiky, resp. politik EU a

¹⁹ Literatura například uvádí, že stanovování předsednických priorit v souladu s národními zájmy je založeno na třech klíčových dimenzích evropské politiky: regionální, socioekonomické a ústavní. (Tallberg 2003: 9)

²⁰ V rámci prvního pilíře má toto právo právě Komise, ve druhém a třetím pilíři se dělí o právo navrhování předsednická země s ostatními členskými státy - pozice prvního mezi rovnými (*primus inter pares*).

²¹ V červnu 2009 by měla ER vybrat a nominovat nového předsedu EK, kterého pak schválí nově zvolený EP, a také nového Vysokého představitele pro SZBP a jeho zástupce na období 2009-2014.

²² Rok 2009 bude obdobím realizace závěrečné fáze a následně bude třeba vytvořit prostor pro diskusi o budoucích prioritách.

jejich financování,²³ bude vyhodnocována druhá fáze přechodného období na volný pohyb pracovních sil a následovat by měla i debata o rozšiřování směrem na Balkán či jednání o přístupových kapitolách s Tureckem.

V prvních měsících roku 2009 by měla EU taktéž rozhodovat o osudu tzv. Reformní smlouvy. Pokud bude ratifikována všemi členskými státy a vzejde v platnost, bude mít zásadní vliv nejen na podobu předsednictví v Radě. Předsednictví rovněž musí být dostatečně flexibilní, aby mohlo reagovat na neočekávaný vývoj v mezinárodních vztazích, ale také čelit případným vnitropolitickým problémům. Je nutné počítat například s organizací summitů EU–USA, EU–Rusko a EU–Japonsko, EU–Kanada.

Od roku 2007 je navíc zaveden mechanismus tzv. trojky, který byl motivován potřebou vytváření dlouhodobějších programových cílů EU, resp. zajištěním kontinuity agendy jednotlivých předsednictví. Skupina, tvořící tři po sobě jdoucí předsednické země, musí koordinovat své priority a vytvořit společný 18měsíční program.²⁴ Určitou agendu tak české předsednictví „zdedí“ po svých předchůdcích.²⁵

3.2 Formulace vládních priorit pro české předsednictví a jejich evaluace

V programovém prohlášení současné české vlády stojí, že období do zahájení předsednictví bude využito „ke zvolení dlouhodobých cílů a stylu vystupování v EU, a to prostřednictvím priorit, kterým se ČR hodlá věnovat, případně je úspěšně prosazovat.“ Zvolené priority by pak měly „vycházet z dlouhodobých principů české zahraniční politiky, stavět na tématech, v nichž je ve

²³ Diskuze o uvolnění financí ze Společné zemědělské politiky (SZP) na vědu a výzkum k oživení evropské ekonomiky.

²⁴ Předsednictví svůj program a priority představí Radě EU a EP po konzultacích s Komisí, Generálním sekretariátem Rady a v rámci „trojky“. Společný program „trojky“ musí být dokončen nejpozději měsíc před začátek období této „trojky“ a schválen Radou pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC).

²⁵ V září tohoto roku byla oficiálně zahájena jednání s francouzskou a švédskou politickou reprezentací o struktuře a obsahu společného programu předsednictví. Tvorba společného programu této „trojky“ by měla probíhat v období od podzimu 2007 zhruba do června 2008. Mezi společná témata „trojky“ patří oblast klimatických změn, obchodní politika a financování SZP. Jako kontroverzní se mohou ukázat dílčí témata v rámci stanovených prioritních oblastí. Například zatímco Francie je tradiční zemědělskou zemí a usiluje o pokračování zemědělského rozvoje, průmyslově orientované Švédsko spíše zamýšlí vést financování EU směrem k inovaci. Podle A. Vondry je ČR někde uprostřed. (Hulpachová 2007)

srovnání s ostatními členskými státy ČR aktivní, zvýšit prestiž ČR v EU i ve světě, být srozumitelné české veřejnosti, obsahovat jasná politická sdělení.“ Vláda usiluje o „Evropskou unii otevřenou a srozumitelnou lidem, zbavenou byrokratické zátěže, globálně konkurenceschopnou, a to při zachování jejího sociálního a ekologického rozměru.“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007).

Motto českého předsednictví - „*Evropa bez bariér*“, hlavní programový okruh Konkurenceschopnost, čtyři svobody a liberální obchodní politika a pět dalších důležitých témat - Energetika bezpečná a udržitelná, Revize rozpočtu a reforma Společné zemědělské politiky, Transatlantické vztahy, západní Balkán, východní Evropa, Další rozvoj prostoru svobody, bezpečí a práva, Instituce a jejich reforma,²⁶ volba předsedy Komise a vysokého představitele pro SZBP – byly schváleny v únoru 2007 (Východiska k prioritám předsednictví České republiky v Radě EU v prvním pololetí 2009).

Aktuální nástin priorit českého předsednictví se odráží v dokumentu *Prioritní oblasti předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v prvním pololetí roku 2009* vydaným Útvarem místopředsedy vlády pro evropské záležitosti v říjnu 2007. Zde jsou již návrhy priorit formulovány poněkud obecněji. Je stanoveno celkem pět témat. Hlavní prioritou je *Evropa konkurenceschopná a otevřená*. Další okruhy priorit jsou *Energetika udržitelná a bezpečná*, *Rozpočet pro budoucnost Evropy*, *Evropa jako globální partner*, *Evropa bezpečná a svobodná*. Chybí explicitně zmíněná reforma institucí.

Heslo „*Evropa bez bariér*“ a v závislosti na něm zvolené priority vycházejí z českých národních zájmů a měly by odpovídat i zájmům nových členských zemí (konkurence rozvíjejících se asijských ekonomik) zejména v tom, že ČR bude usilovat o zrušení přechodných období pro volný pohyb pracovních sil ve všech státech, překážek volného pohybu zboží, služeb a kapitálu. Posilování a zvyšování konkurenceschopnosti EU v globalizovaném světě má být spjato také s revizí rozpočtového rámce EU, resp. přehodnocováním zejména výdajů EU a s tím spojené reformy SZP, což se nám jeví jako náročný úkol. Cílem je investovat více unijních prostředků na podporu výzkumu, vzdělávání a inovací.²⁷ Kromě toho ČR hodlá prosadit liberalizaci služeb,

²⁶ „Vláda chce přispět k takové podobě institucí a politik EU, která bude odpovídat novým výzvám 21. století a zajistí, že půjde o projekt úspěšný. Proto se aktivně zúčastní diskuse o budoucí podobě Evropské unie s cílem nalézt integrační model umožňující přiblížit EU občanům a reagující na výzvy spojené s rozšiřováním EU.“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007)

²⁷ Rok 2009 má být Komisí vyhlášen za „Evropský rok kreativity a inovací“.

liberální obchodní politiku se třetími zeměmi, akcentovat rozšiřování EU, revizi SZP, vytváření společné vnější energetické politiky, ochranu klimatu a životního prostředí (post-kjótské období), zjednodušení a zefektivnění regulatorního prostředí EU (snižováním administrativní zátěže s cílem podpořit rozvoj malých a středních podniků), prohlubovat spolupráci justičních a policejních složek a orgánů působících v oblasti migrační a azylové politiky. V zahraničněpolitické dimenzi se české předsednictví chystá orientovat na transatlantické vztahy,²⁸ regiony západního Balkánu a východní Evropy.²⁹

Lze tedy konstatovat, že v prioritách české vlády jednoznačně převládají ekonomická témata, což je motivováno také národními zájmy.³⁰ ČR by však mohla také usilovat o zaměření se na určitá speciální témata, která by vycházela z její koncepce dlouhodobé zahraniční politiky (tak jak je uvedeno v programovém prohlášení vlády). Je nepochybně v zájmu ČR, aby, kromě formálního naplnění očekávání spojeného se zvládnutím administrativní role, posílila své postavení na mezinárodněpolitické scéně a zvýšila svoji prestiž. Například L. Soukup vidí možnost a potenciál ČR profilovat se více explicitně jako čelní představitel EU pro otázky lidských práv³¹ a ekonomické transformace (což souvisí s českou historickou zkušeností), usilovat o to stát se kulturním centrem Evropy (vize „ČR jako srdce Evropy“ (Soukup 2007: 23), usilovat o vůdčí postavení v rámci vzdělávacích politik EU, apod. (Soukup 2007: 25-26)

Česká reprezentace by měla využít nabízených kapacit evropských institucí s ohledem na omezenost vlastní administrativy, např. ve srovnání s Francií, a než usilovat o prosazování velkých témat o budoucnosti EU, tak se spíše orientovat na priority svázané s českými národními zájmy, tak aby tyto zájmy byly v souladu i se zájmy ostatních členských zemí. Česká politická reprezentace by také měla aktivně sledovat a vyhodnotit slovinské předsednictví plánované na první polovinu roku 2008.

²⁸ České předsednictví bude mít za úkol také navazování styků s nově zvolenou americkou administrativou.

²⁹ Posilování evropské perspektivy zemí západobalkánského regionu v rámci Stabilizačního a asociačního procesu. Jednou z klíčových priorit ČR v této oblasti je završení přístupových jednání s Chorvatskem v polovině roku 2009. Dále vedení asociačního dialogu s Makedonií a Srbskem a pokračování vyjednávání s Tureckem. Usilovat bude i o prohlubování Evropské politiky sousedství.

³⁰ Negativní postoj k čistě ekonomickému přístupu české vlády k evropské agendě má např. L. Zaorálek, představitel opoziční ČSSD. (Hulpachová 2007)

³¹ Prosazování lidských práv a demokracie ve světě je obsaženo v rámci priority Evropa jako globální partner.

ČR by si měla stanovit celkové principy svého působení v EU, měla by mít jasnou představu o budoucím vývoji EU. Podoba předsednictví by měla být výsledkem celonárodní jednoty vycházející z nadstranických priorit. Předsednictví dává vládě také možnost představit EU občanům (zlidštění EU, přiblížení EU občanům).

Vláda by měla při stanovování finální podoby priorit pečlivě reflektovat výše zmíněné aspekty tak, aby kvalita českého předsednictví byla na odpovídající úrovni a aby se ČR dobře prezentovala na mezinárodní scéně. Tomu předchází dlouhodobá a efektivní příprava.³² Zvolené priority by měly být dostatečně ambiciózní, ale také dosažitelné.

Definování jasných priorit je důležité proto, aby předsednická země byla pro ostatní čitelná, její postoj byl konzistentní a dobře se s ní spolupracovalo. ČR by měla zvážit, co za priority je schopna prosadit, a proto by se měla soustředit spíše na užší okruh reálných priorit, které by měly spadat do národních zájmů a v rámci jejich naplňování postupovat logicky a konzistentně. ČR by také měla zvážit přiměřenou taktiku a strategii, jak své plány následně realizovat.

4. Komunikace s regiony a veřejností, medializace a propagace

Komunikace je jedním z pilířů úspěšného předsednictví. Funkční komunikační kanály se nastavují ještě před vlastním zahájením předsednictví a směřují jak k zainteresovaným národním i evropským aktérům, tak k širší veřejnosti. Tyto kanály vymezují síť partnerů podílejících se na organizaci a dodávají vládní politice vyšší míru podpory i legitimacy, eventuálně dávají v případě vynechání legitimního partnera důvod ke kritice. Předsednictví je jedinečnou příležitostí pro celou řadu aktérů z národní arény, od soukromého sektoru (cestovní ruch, catering, konferenční prostory, atd.), přes regiony (podpora víceúrovňového vládnutí) až po neziskový sektor (zisk pozornosti a podpory veřejnosti). S ohledem na vztahy mezi státem a soukromým sektorem je v této kapitole zmíněna problematika veřejných zakázek, následuje nástin vztahů mezi Úřad vlády a kraji a několik vybraných bodů k obecné vládní komunikační strategii.

³² ČR například využívá twinningových projektů - spolupráci a předávání zkušeností české straně přislíbily Německo, Velká Británie, Švédsko a Rakousko, specializovaných odborných seminářů.

4.1. Veřejné zakázky

Pro realizaci veřejných zakázek přímo souvisejících s organizací předsednictví byl zřízen Odbor rozpočtu a veřejných zakázek v rámci vládní Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU. V současné době byly vypsané čtyři veřejné zakázky. První dvě zakázky se věnují grafické prezentaci předsednictví – logo a vlajky, vlajkové stojany a stolní praporky. Technické stránce zajištění předsednictví se pak věnují další dvě zakázky poptávající akreditační systém a zajištění a koordinaci hotelových a ubytovacích služeb.

Veřejné zakázky jsou zveřejňovány jak na portálu úřadu vlády, tak i na stránkách tzv. Centrální adresy (<http://www.isvzus.cz>). Avšak problematické mohou být podmínky, případně způsob oslovování v rámci jednotlivých vyhlášených zakázek. Například zakázka na vlajky, vlajkové stojany a stolní praporky byla adresně rozeslána třem uchazečům. I když je tedy oficiální zadání zakázky veřejně přístupné a Úřad vlády explicitně nevylučuje možnost zapojení i jiných uchazečů, je tento nestandardní krok diskutabilní. Průběh těchto veřejných zakázek by měl být v maximální možné míře monitorován, aby výsledek neodpovídal případným lobbyistickým tlakům či osobním kontaktům se stranami vládní koalice, především pak ODS.

4.2. Komunikace s kraji a regionálními aktéry

V průběhu českého předsednictví se na území ČR má konat jedenáct neformálních ministerských setkání (ministeriády), přičemž čtyři z nich jsou plánovány do Prahy a zbylých sedm v jiných českých a moravských regionech.³³ Tento poměr je výsledkem jednání mezi vládou ČR zastoupenou místopředsedou vlády pro evropské záležitosti A. Vondrou a hejtmany českých a moravských krajů sdružených v Asociaci krajů, ukončeného 10. října 2007 na zasedání vládního Výboru pro EU. (Hejtmani u místopředsedy vlády pro evropské záležitosti A. Vondry...) Vhodnost jednotlivých prostor hodnotili v průběhu tohoto roku úředníci Sekce pro předsednictví v Radě EU. Za základní kritéria byla určena dostatečná konferenční kapacita, dopravní dostupnost a schopnost zajistit doprovodné akce. Konkrétní seznam míst, posloupnost a typ zasedání by měl být dostupný na začátku roku 2008. Stálé konferenční zázemí je ovšem plánováno v Praze. Vláda ČR zatím také nerozhodla, zda se na území ČR bude konat nejvyšší

³³ Celkový počet zasedání na území ČR se odhaduje až na 150, tj. zasedání na nižších úrovních náměstků a expertů a doprovodné akce ve formě odborných konferencí, seminářů a workshopů. (Akce CZ Pres)

forma zasedání, tj. summit hlav států a vlád, nebo zda se veškeré summity odehrají v Bruselu. (Akce CZ Pres)

Nelze říci, že by se ze strany centra jednalo o politický ústupek regionům, a to hned z několika důvodů: 1. Česká republika zůstává i přes postupný rozvoj regionální politiky výrazně centralizovaným státem, 2. převládající témata mezi centrem (vládou) a regiony (kraji) jsou ekonomické, spíše než politické povahy, 3. kraje při prosazování zájmů postupují častěji individuálně než kolektivně a v případě výběru míst zasedání se vnímají spíše jako konkurenti. Vládní politika realizace části zasedání v regionech má za cíl využít zvýšené mediální pozornosti k podpoře turistického ruchu v ČR, podnícení obchodních a kulturních styků a reprezentaci České republiky jako jednotného celku vůči zbytku Evropy. Případná symbolická rovina politického partnerství mezi vládou a kraji se zdá být upozaděná.

Z finančního hlediska není zásadnější rozdíl mezi konáním veškerých jednání v Praze a přemístěním některých jednání mimo hlavní město. Organizace konferencí je sice obvykle nejnákladnější v hlavním městě, ale při dlouhodobém využívání konferenčních prostor může být pořadatelé poskytnuta zvýhodněná nabídka. V případě jednání na různých místech se zase zvyšují náklady na zajištění potřebného servisu (přemístění, bezpečnosti, prostředků k tlumočení, atd.)

Předsednictví Rady EU vyjadřuje čistě mezivládní paradigma, v němž hraje ústřední roli centrální vláda. Regiony ke své emancipaci používají spíše jiné komunikační a reprezentační kanály. Jedním z nich je například jejich přímé zastoupení v Bruselu, v současné době prostřednictvím Stálého zastoupení ČR při EU. Na podzim 2007 byl v Bruselu otevřen tzv. Český dům, kde kraje získaly od Ministerstva zahraniční ČR (MZV) zvýhodněné možnosti pronájmu, což vyplývá z Memoranda o spolupráci podepsaného 23. května 2007 mezi Asociací krajů a MZV. Výměnou za možnosti reprezentace v Bruselu se ovšem kraje do konce roku 2009 zavázaly „poskytnout maximální součinnost“ s ostatními zodpovědnými orgány při organizaci předsednictví. (čl. 6 Memorandum o spolupráci...)

4.3. Medializace a komunikace s veřejností

V červenci 2007 Úřad vlády schválil dokument *Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU*, v němž jsou stanoveny principy, prostředky a cíle komunikace. Jako základní komunikační principy jsou dány: otevřenost a dostupnost, aktivní přístup, konzistentnost,

spolehlivost, včasnost, relevantnost a efektivita a dialog. Schopnost naplnění těchto principů se ukáže až těsně před začátkem předsednictví a především v jeho průběhu, a to nejen na základě komunikace s médií, ale především na základě správy internetové stránky českého předsednictví. Po zhodnocení zkušenosti jiných zemí lze pro správu internetových stránek předsednictví odvodit následující požadavky: příprava vlastnických práv domény, dále příprava designu a databází, definice obsahu a model vkládání informací (veškeré tyto aktivity je nutné zajistit před vlastním spuštěním stránek, tj. nejpozději měsíc před zahájením předsednictví), 24hodinový servis, zajištění překladů textů do angličtiny, francouzštiny a němčiny, zvolení klíče pro výběr příspěvků, zabezpečení funkčnosti videopřenosů a internetových fór, případně jiné interaktivní sekce umožňující široké veřejnosti veřejně se vyjádřit či dostat na položenou otázku včasnou odpověď.

Od května 2007 jsou informace o vládních přípravách na předsednictví průběžně vkládány na internetové portály Úřadu vlády ČR (www.eu.vlada.cz) a Euroskop (www.euroskop.cz/predsednictvi), případně se objevují na internetových stránkách Stálého zastoupení ČR při EU a jednotlivých ministerstev. Informace vztahující se konkrétně k českému předsednictví jsou dosud poměrně kusé, a na stránkách se tak dozvíme spíše obecné informace o předsednictví Rady EU a zkušenosti jiných zemí a základní organizační strukturu Úřad MVEZ. Informace poskytované jednotlivými ministerstvy se značně liší, od překvapivé absence reflexe příprav na české předsednictví (např. ministerstvo pro místní rozvoj), přes odkazy na stránky jiných státních institucí či přejaté informace až po vyvěšování aktualit ohledně příprav daného sektoru a přiblížení role daného ministerstva v průběhu předsednictví (např. ministerstvo průmyslu a obchodu). Ve většině případů je však vyvěšován podobný, vládou odsouhlasený soubor informací, které jsou v jednotlivých dokumentech různě přeskupovány.

Závěr

Evaluace dosaženého pokroku v přípravách na české předsednictví odkryla určitá slabá místa, která je zapotřebí ošetřit, aby skutečný výkon předsednictví probíhal bez závažnějších komplikací. V rámci vybraných tematických oblastí na tato místa poukazujeme, případně nabízíme určitá doporučení k jejich odstranění. Zde vidíme přínos ex ante evaluace, jež poskytuje kritický náhled na uskutečňované aktivity, zda jsou vedeny správným směrem.

Institucionální struktura vytvořená ad hoc pro přípravu předsednictví se vykazuje centralizovanými prvky. V jejím čele dnes stojí Úřad MVEZ přímo odpovědný Úřadu vlády. Dřívější odpovědnost neslo Ministerstvo zahraničních věcí. Tato změna přispěla k zefektivnění koordinace všech složek. Pravomoci Úřadu MVEZ jsou jasně vymezeny a má k dispozici dostatečný aparát k zajištění efektivního chodu českého předsednictví.

I přes komplikovanou povolební situaci dokázala nastupující vláda navázat na aktivity předchozí vlády a zodpovědně nastavit harmonogram dalších příprav. Nutno však dodat, že je do značné míry podceňována diskuse s opozicí. V PSP ČR vláda informuje opoziční poslance v plénu i ve výborech o svých krocích. Dokonce jim předložila dokument o své představě priorit českého předsednictví v rozpracované formě. Nicméně připomínky opozice nereflektovala, ani nevybudovala adekvátní platformu pro rovnocennou diskusi obou stran. Důsledkem jsou povětšinou nekonstruktivní politické útoky opozice proti vládě. Případný konflikt s opozicí může při samotném výkonu funkce předsednictví vést k oslabení pozice ČR.

Co se týče vládou představených priorit pro české předsednictví, je zde stále určitý prostor pro jejich případnou modifikace, neboť zatím nebyly stanoveny závazně. Bude záležet na schopnosti české reprezentace při jednáních v rámci „trojky“, aby prosadila co nejvíce priorit, které si pro své předsednictví určila. Důležité je vhodně zkombinovat prosazování národních zájmů s unijními potřebami a se zájmy ostatních členských zemí.

Domníváme se, že ČR realisticky reflektuje své postavení (malý až středně velký stát) a prozatímní priority odpovídají potřebám unijním i národním, vychází z dlouhodobých cílů a potřeb integrace, ačkoliv některé z nich jsou příliš ambiciózní (reforma SZP či liberalizace služeb), a bude tak záležet na aktuálním vývoji a vyjednávacích schopnostech české reprezentace. Nicméně nelze počítat s uskutečněním všech vytyčených cílů. Navrhujeme také „zjemnit“ převážně ekonomicky orientované priority a zviditelnit české předsednictví explicitním zaměřením například na otázky prosazování lidských práv a demokracie ve světě.

V současné době je možné zhodnotit pouze nastavení komunikačních kanálů a komunikační strategie, neboť skutečné zahájení lze očekávat až v průběhu roku 2008, především pak v jeho druhé polovině, kdy bude předsedající zemí Francie. S ohledem na rozsáhlou výměnu a dostupnost materiálů o zkušenostech jiných zemí je volba komunikační strategie a cílů nejméně náročným úkolem a až vlastní průběh předsednictví ukáže, do jaké míry byla příprava

materiálních a lidských zdrojů v oblasti komunikace úspěšná. Zatímco evaluace komunikace s širokou veřejností je nyní poměrně předčasná, je naopak na místě věnovat pozornost komunikaci mezi vládou a aktéry podílejícími se na přípravách předsednictví, jimiž jsou jednak regiony, jednak soukromý sektor.

Regiony, resp. kraje jsou do příprav zapojeny především prostřednictvím zajištěním vhodných prostor pro zasedání Rady mimo hlavní město. S ohledem na možnost rozvoje krajů v oblasti ekonomické a turistické lze toto vládní rozhodnutí hodnotit jako pozitivní, nikoliv však jako politicky převratné, neboť kopíruje i v jiných členských zemích běžnou praxi umístění části jednání mimo hlavní město. Zapojení soukromého sektoru se děje prostřednictvím veřejných tendrů, jejichž průběhu a způsobu vyhodnocování nabídek je vhodné věnovat maximální pozornost, aby nedošlo k případné proměně osobních známostí v přidělení zakázky.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

- Akce CZ PRES, materiál poskytnutý z ÚV (osobní archiv autora).
- *České předsednictví v EU? Žádné velké ambice.* Ihned – zpravodajský server Hospodářských novin, 27. 6. 2007, on line verze (http://ihned.cz/3-21503970-%E8esk%E9+p%E8edsednictv%ED+v+eu+%9E%E1dn%E9+velk%E9+ambice-000000_d-42).
- *ČSSD: Vláda připravuje předsednictví EU nezodpovědně.* Týden, 24. 8. 2007, on line verze (http://tyden.cz/rubriky/domaci/cssd-vlada-pripravuje-predsednictvi-eu-nezodpovedne_20214.html).
- Hejtmani u místopředsedy vlády pro evropské záležitosti A. Vondry (tisková zpráva), Úřad vlády České republiky, Kabinet místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, (http://www.asociacekraju.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=450022&id_dokumenty=151701)
<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/36/f6903843685a7f4f8822d855618137b4.pdf>).
- Hulpachová, M.: *Polycymakers debate EU presidency priority*, The Prague Post, 3 October 2007. On line text (<http://www.praguepost.com/articles/2007/10/03/policymakers-debate-eu-presidency-priority.php>).
- Memorandum o spolupráci mezi Ministerstvem zahraničí ČR a Asociací krajů ČR v evropských záležitostech, 23. květen 2007, on line text

(http://www.asociacekrajcu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=450022&id_dokumenty=151559).

- Ministerstvo průmyslu a obchodu, Příprava na předsednictví v Radě EU, on line verze (<http://www.mpo.cz/cz/eu-a-vnitri-trh/predsednictvi-cr-v-rade-eu/>).
- Niceská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty (2001/C 80/01), on line verze (<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/30/ba6ff956f1528e0587869520ce5edd48.pdf>).
- Oficiální stránky České vlády, www.vlada.cz
- Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006-..., stenoprotokoly, on line verze (<http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/>).
- Prioritní oblasti předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v prvním pololetí roku 2009. Útvar místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, říjen 2007. On line text (<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/36/f6903843685a7f4f8822d855618137b4.pdf>).
- Programové prohlášení vlády ČR (leden 2007), on line text (<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780>).
- Předsednictví v Radě EU. Ministerstvo vnitra odbor mezinárodní spolupráce a evropské integrace, on line text (<http://www.mv.cz/eunie/predsed.html>).
- Radomír Karlík, R. – Sochorek, J.: *Předsednictví České republiky v Radě Evropské unie leden - červen 2009*, prezentace české vlády. Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU, Sekce pro evropské záležitosti na Úřadu vlády, on line verze (<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/31/e9807c5887caa8f985bc16d0ce22318c.ppt>).
- Seznam nejdůležitějších usnesení Vlády ČR k zajištění předsednictví ČR v Radě EU v r. 2009. Vláda České republiky, 2007, on line verze (<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=18785>).
- Shrnutí Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU. Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU, Úřad vlády ČR, červenec 2007, on line verze (http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/predsednictvi-eu/shrnut_koncepce_komunikace_a_prezentace_ke_zve_ejn_n_.pdf).
- *Usnesení vlády České republiky č. 523 ke zprávě k nárokům kladeným na státní správu České republiky v souvislosti s přípravou a výkonem funkce předsednictví v Radě Evropské unie*, 4. května 2007, on line verze (http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/64DE2379B3B4BCBDC12571B6006BDC65?OpenDocument).
- Východiska k prioritám předsednictví České republiky v Radě EU v prvním pololetí 2009, Úřad vlády ČR, Sekce pro přípravu předsednictví ČR v Radě EU, Odbor komunikace, 28. 2. 2007, on line text (<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/28/484f12016a7d1327ca10b7777697a8e0.pdf>).

- Za přípravu českého předsednictví je v nové vládě zodpovědná Vondra. Euractiv, 10. 1. 2007, on line verze (<http://www.euractiv.cz/cr-v-unii/clanek/za-ppravu-eskho-pedsednictv-je-v-nov-vld-zodpovdn-vondra>).
- Zápisy z jednání Výboru pro evropské záležitosti. Poslanecká sněmovna PČR, 2007, on line verze (<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=515&td=3>).
- *Zkušenosti členských zemí EU s výkonem předsednictví v Radě EU*. Materiál poskytnutý z ÚV (osobní archiv autora).

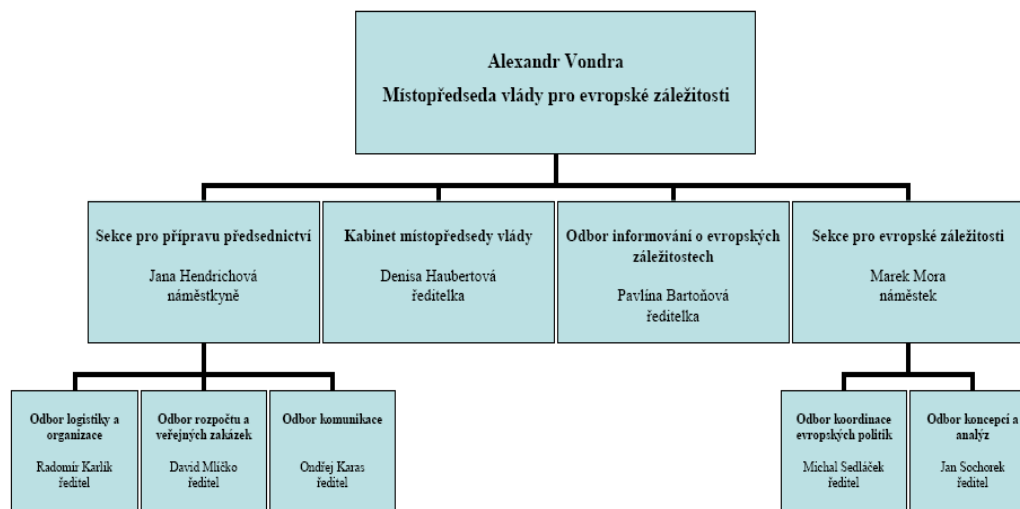
Literatura

- *Budoucnost EU a česká politika: „Budoucnost Evropy z hlediska zájmů České republiky“; příspěvky řečníků*. Working paper IIPS, Brno, 5. 10. 2006, on line verze (http://www.iips.cz/upload/budoucnost_eu/Working_paper_Budoucnost_EU.pdf).
- *Budoucnost Evropy z hlediska zájmů České republiky: Předsednictví Rady EU a Česká republika, příspěvky řečníků*. Working paper IIPS, Brno, 26. 10. 2006, on line verze (http://www.iips.cz/upload/budoucnost_eu/WP_workshop_2.pdf).
- Dočkal, V. – Fiala, P. – Kaniok, P. – Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii: Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. IIPS, Brno, s. 185-214.
- Manda, L. (2006): *Přípravy na předsednictví České republiky v Radě EU na úrovni ministerstev*. In: *Budoucnost Evropy z hlediska zájmů České republiky: Předsednictví Rady EU a Česká republika, příspěvky řečníků*. Working paper IIPS, Brno, 26. 10. 2006, on line verze (http://www.iips.cz/upload/budoucnost_eu/WP_workshop_2.pdf).
- Pitrová, M. – Kaniok, P. (2005): *Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma*. Mezinárodní vztahy, roč. 40, č. 3, s. 5-23.
- Schout, A. – Vanhoonacker, S. (2006): *Evaluating Presidencies of the Council of the EU: Revisiting Nice*. Journal of Common Market Studies, Vol 44, No 5, pp. 1051-77.
- Soukup, L. (2007): *Priority České republiky v souvislosti s předsednictvím v Radě EU*. Research Paper 17/2007 (září), Asociace pro mezinárodní otázky, on line verze (http://www.amo.cz/publikacefiles/priority_predsednictvi_eu_soukup_amo.pdf).
- Tallberg, J. (2003): *The agenda-shaping powers of the EU Council Presidency*. Journal of European Public Policy, Vol 10, No 1, pp. 1-29.

Přílohy

Příloha č. 1:

Struktura Úřadu místopředsedy vlády pro evropské záležitosti

Zdroj : http://www.vlada.cz/assets/cs/eu/organigram_1.pdf